

III

(Sagatavošanā esoši tiesību akti)

REVĪZIJAS PALĀTA

ATZINUMS Nr. 9/2020

(saskaņā ar LESD 322. panta 1. punkta a) apakšpunktu),

kas pievienots Komisijas priekšlikumam Eiropas Parlamenta un Padomes lēmumam, ar ko groza Lēmumu Nr. 1313/2013/ES par Savienības civilās aizsardzības mehānismu (COM(2020) 220 final)

(2020/C 385/01)

SATURS

	Punkts	Lappuse
Ievads	1.–4.	2
Savienības civilās aizsardzības mehānisms	5.–6.	3
Mūsu atzinums par ierosinātajām izmaiņām	7.	4
Piezīmes par finansiālajiem aspektiem	8.–9.	4
Kopējā budžeta palielinājuma atbilstība nav pietiekami pamatota	10.–14.	4
Tiešā iepirkuma ieviešana var paātrināt ES reaģēšanu uz krīzēm	15.–18.	6
Netieša pārvaldība var ne tikai nodrošināt elastīgumu attiecībā uz UCPM darbību pareizu finanšu pārvaldību, bet arī radīt riskus	19.–22.	7
Savienības finanšu interešu aizsardzība un ERP veiktas pārbaudes uz vietas	23.–24.	7
Piezīmes par UCPM snieguma potenciālu	25.–32.	8
Nav garantēts obligāts izdevumu līmenis katrā no trim pilāriem (novēršana, sagatavotība un reaģēšana)	25.–28.	8
Dažas no UCPM jaunajām darbībām nebūs pietiekami uzraudzītas	29.–32.	8

EIROPAS SAVIENĪBAS REVĪZIJAS PALĀTA,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un īpaši tā 322. panta 1. punkta a) apakšpunktu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2018. gada 18. jūlija Regulu (ES, Euratom) Nr. 2018/1046 par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam ⁽¹⁾,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 17. decembra Lēmumu Nr. 1313/2013/ES par Savienības civilās aizsardzības mehānismu (ar grozījumiem) ⁽²⁾,

ņemot vērā Komisijas priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmumam, ar ko groza Lēmumu Nr. 1313/2013/ES par Savienības civilās aizsardzības mehānismu ⁽³⁾,

ņemot vērā Padomes 2020. gada 18. jūnija lūgumu sniegt atzinumu par minēto priekšlikumu,

IR PIEŅĒMUSI ŠO ATZINUMU.

Ievads

1. Covid-19 pandēmija nav pirmā pasaules mēroga veselības krīze, ar ko saskārusies Eiropa. Taču Covid-19 sekas ir vēl nepieredzētas. Pandēmija ir atklājusi, ka ES ir nepieciešams labāk sagatavoties turpmākām liela mēroga krīzēm. Aizvien pieaugošais krīzes mērogs un izplatīšanās ātrums pārsteidza dalībvalstis un bija nopietns pārbaudījums veselības aprūpes sistēmu iespējām. Sāka trūkt medicīnas preču, un radās problēmas ar uzglabāšanas kapacitāti ⁽⁴⁾.

2. Dalībvalstis joprojām uzņemas galveno atbildību attiecībā uz katastrofu un krīžu novēršanu, sagatavošanos tām un reaģēšanu uz tām savā teritorijā. Taču Komisijai ir atbalsta kompetence civilās aizsardzības jomā. Tas nozīmē, ka daži pasākumi šajā jomā tiek īstenoti ES līmenī un ka pašai ES būs loma, reaģējot uz turpmākiem veselības apdraudējumiem.

3. Eiropadome 2020. gada 26. martā apsprieda ES reakciju uz pandēmiju. Tā nāca klajā ar kopīgu paziņojumu ⁽⁵⁾, norādot, ka vēlas izmantot Covid-19 krīzes laikā gūto pieredzi. Eiropadome arī norādīja, ka ir pienācis laiks ES ieviest "vērienīgāku un plašāku krīžu pārvarēšanas sistēmu", un aicināja Komisiju šajā sakarā iesniegt priekšlikumus. Komisija 2020. gada 2. jūnijā iesniedza šādu priekšlikumu grozīt Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmumu Nr. 1313/2013/ES par Savienības civilās aizsardzības mehānismu ⁽⁶⁾ (UCPM) ("Priekšlikums").

4. Eiropas Savienības Padome 2020. gada 18. jūnijā lūdza ERP pēc iespējas ātrāk sniegt atzinumu par Priekšlikumu. Šis atzinums ir sagatavots, atsaucoties uz šo lūgumu, un papildina citus mūsu publicētos atzinumus, proti, par ārkārtas

⁽¹⁾ OV L 193, 30.7.2018., 1. lpp.

⁽²⁾ OV L 347, 20.12.2013., 924. lpp., lēmums grozīts ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2018. gada 2. oktobra Regulu (ES) 2018/1475 (OV L 250, 4.10.2018., 1. lpp.) un ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2019. gada 13. marta Lēmumu (ES) 2019/420 (OV L 77I, 20.3.2019., 1. lpp.).

⁽³⁾ COM(2020) 220 final, 2020/0097 (COD), 2.6.2020.

⁽⁴⁾ Sīkāku informāciju sk. priekšlikuma (COM(2020) 220 final) paskaidrojuma raksta 3. sadaļas 4. ievilkumā "Normatīvā atbilstība un vienkāršošana", 4. lpp.

⁽⁵⁾ Eiropadomes locekļu kopīgs paziņojums, 2020. gada 26. marts.

⁽⁶⁾ OV L 347, 20.12.2013., 924. lpp.

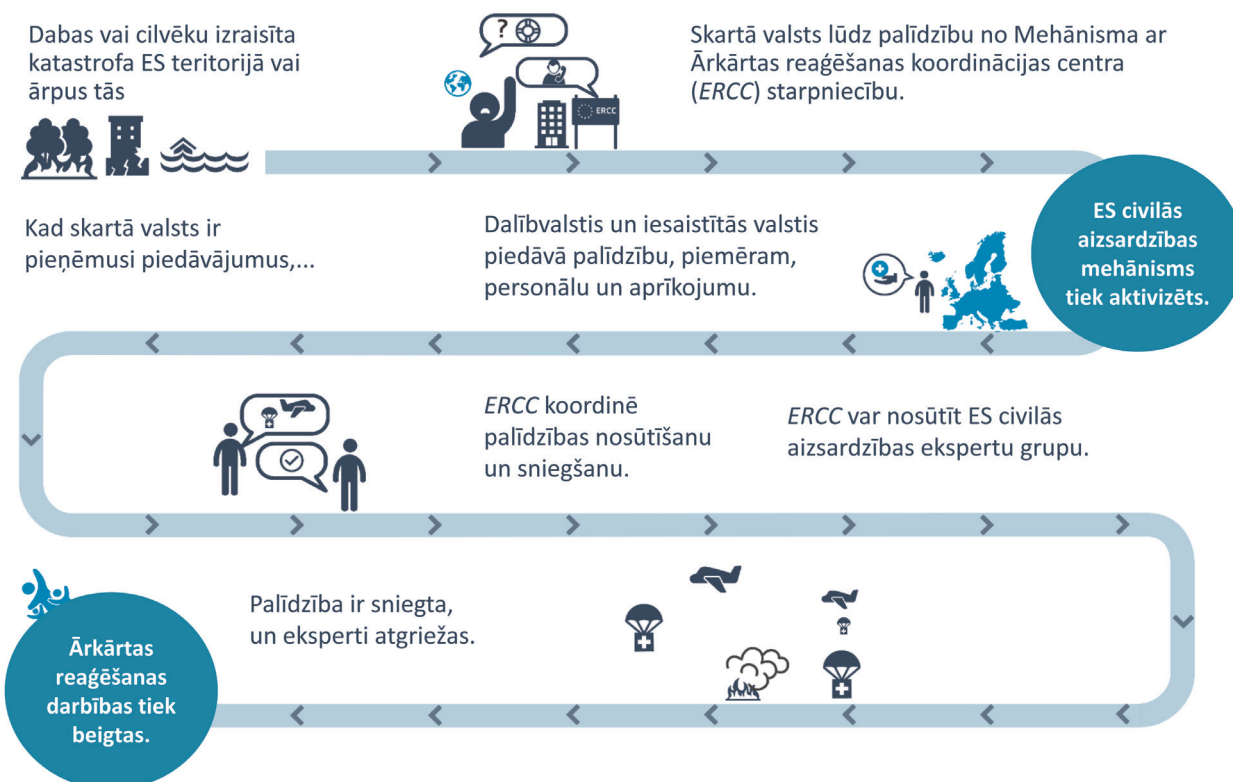
elastību Eiropas strukturālo un investīciju fondu ⁽⁷⁾ izmantošanā, par REACT-EU un Kopīgo noteikumu regulu ⁽⁸⁾, par Taisnīgas pārkārtošanās fondu ⁽⁹⁾, kā arī par Atveseļošanas un noturības mehānismu ⁽¹⁰⁾.

Savienības civilās aizsardzības mehānisms

5. Savienības civilās aizsardzības mehānismu (UCPM) izveidoja ar Lēmumu Nr. 1313/2013/ES. Bija paredzēts, ka UCPM veicinās Līguma par Eiropas Savienības darbību 196. panta (par civilo aizsardzību) un 222. panta (par ES dalībvalstu solidaritāti) īstenošanu. UCPM tika izveidots, lai uzlabotu sadarbību starp Eiropas Savienību (ES) un iesaistītajām valstīm ⁽¹¹⁾ nolūkā efektīvāk novērst dabas un cilvēku izraisītas katastrofas, sagatavoties tām un reaģēt uz tām. Jebkura pasaules valsts var lūgt palīdzību UCPM ietvaros. **1. izcēlumā** parādīta UCPM darbība.

1. izcēlums

Kā darbojas ES civilās aizsardzības mehānisms?

Avots: https://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/mechanism_en

6. UCPM pamatā esošais tiesiskais regulējums ir grozīts divas reizes. Pirmais grozījums tika izdarīts ar Regulu (ES) 2018/1475 ⁽¹²⁾. Otrais grozījums tika izdarīts ar Lēmumu (ES) 2019/420 ⁽¹³⁾, ar ko izveidoja mehānismu

⁽⁷⁾ Atzinums Nr. 3/2020, pieņemts 14.4.2020., publicēts 15.4.2020.

⁽⁸⁾ Atzinums Nr. 4/2020, pieņemts 13.7.2020., publicēts 14.7.2020.

⁽⁹⁾ Atzinums Nr. 5/2020, pieņemts 20.7.2020., publicēts 22.7.2020.

⁽¹⁰⁾ Atzinums Nr. 6/2020, pieņemts 7.9.2020., publicēts 9.9.2020.

⁽¹¹⁾ Savienības civilās aizsardzības mehānismā piedalās arī Islande, Ziemeļmakēdonija, Melnkalne, Norvēģija, Serbija un Turcija.

⁽¹²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2018. gada 2. oktobra Regula (ES) 2018/1475, ar ko paredz Eiropas Solidaritātes korpusa tiesisko regulējumu un groza Regulu (ES) Nr. 1288/2013, Regulu (ES) Nr. 1293/2013 un Lēmumu Nr. 1313/2013/ES (OV L 250, 4.10.2018., 1. lpp.).

⁽¹³⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2019. gada 13. marta Lēmums (ES) 2019/420, ar ko groza Lēmumu Nr. 1313/2013/ES par Savienības civilās aizsardzības mehānismu (OV L 771, 20.3.2019., 1. lpp.).

“rescEU”, ņemot vērā pārrobežu mežu ugunsgrēkus un plūdus ES dalībvalstu teritorijā. Ar pēdējo pārskatīšanu⁽¹⁴⁾ tika ieviesti arī noteikumi⁽¹⁵⁾ ar mērķi mazināt riskus ar mazu varbūtību, taču ar augstu ietekmes līmeni. Šajā sakarā līdz 2020. gada decembrim bija jāveic būtiski pasākumi. Tomēr, tā kā Covid-19 pandēmija sākās pirms šo noteikumu stāšanās spēkā, nav bijis iespējams pilnībā novērtēt to potenciālu.

Mūsu atzinums par ierosinātajām izmaiņām

7. Priekšlikuma vispārējais mērķis⁽¹⁶⁾ ir nodrošināt, ka Savienība var sniegt labāku atbalstu iedzīvotājiem krīzēs un ārkārtējās situācijās Eiropā un ārpus tās. Mūsu atzinumā ir iekļautas piezīmes par UCPM finansālajiem aspektiem un snieguma potenciālu.

Piezīmes par finansālajiem aspektiem

8. Saskaņā ar subsidiaritātes un proporcionalitātes principiem⁽¹⁷⁾ Komisijai jārikojas “tikai vajadzības gadījumā ES līmenī un jāveic tikai tie pasākumi, kas nepieciešami problēmas atrisināšanai”⁽¹⁸⁾. No tā izriet, ka UCPM var izmantot palīdzības koordinēšanai tikai tad, ja krīze draud pārslogot valsts spēju uz to reaģēt, un tikai nolūkā reaģēt uz lūgumu pēc palīdzības.

9. Citiem vārdiem sakot, UCPM uzdevums būs papildināt dalībvalstu iespējas, nevis tās aizstāt. Lai ievērotu iepriekš minētos principus, ir jāveic rūpīgs novērtējums par to, kuras reaģēšanas spējas dalībvalstis pienācīgi neaptver, nolūkā noteikt jomas, kurās tās varētu lūgt UCPM atbalstu.

Kopējā budžeta palielinājuma atbilstība nav pietiekami pamatota

10. Ar Priekšlikumu UCPM budžeta līdzekļi tiek palielināti līdz 3,5 miljardiem EUR 2021.–2027. gadā pašreizējās cenās. Tas ir par 150 % vairāk nekā sākotnējie līdzekļi, proti, 1,4 miljardi EUR pašreizējās cenās. Daļa no šīs summas (1,3 miljardi EUR) tiks iegūta tieši no daudzgadu finanšu shēmas (DFS) 2021.–2027. gadam (jaunais 19. panta 1. punkta a) apakšpunkts). Vēl 2,2 miljardi EUR būs pieejami no jaunā Eiropas Atveseļošanas instrumenta (ERI) (jaunais 19. panta a) punkts). Eiropas Savienības Atveseļošanas instrumenta līdzekļi veidos ārējos piešķirtos ieņēmumus saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES, Euratom) 2018/1046 21. panta 5. punktu⁽¹⁹⁾.

11. Šis UCPM budžeta līdzekļu palielinājums par 150 % 2021.–2027. gadā tika apstiprināts Eiropadomes ārkārtas sanāksmē 2020. gada jūlijā – ar Padomes lēmumu kopējais UCPM budžeta piešķirums no sākotnējiem 1,2 miljardiem EUR tika palielināts līdz 3 miljardiem EUR 2018. gada cenās. Reālā izteiksmē summas, kas izmantotas Priekšlikumā un Padomes lēmumā, ir vienādas gan pašreizējās cenās, gan 2018. gada cenās. Visbeidzot, 1,1 miljards EUR tika darīts pieejams no DFS 2021.–2027. gadam. Papildu 1,9 miljardi EUR tika darīti pieejami saskaņā ar instrumentu *Next Generation EU* (NGEU)⁽²⁰⁾. Padome arī izveidoja jaunu budžeta pozīciju UCPM vajadzībām. Tagad tā ietilpst 2. kategorijā “Kohēzija, noturība un vērtības”, nevis 5. kategorijā, kas tika pārdēvēta par “Drošība un aizsardzība” (sk. 2. **izcēlumu**).

⁽¹⁴⁾ OV L 77 I, 20.3.2019., 1. lpp.

⁽¹⁵⁾ 6. pants (“Riska pārvaldība”), 21. pants (“Attiecināmās darbības novēršanas un sagatavotības jomā”), 23. pants (“Attiecināmās darbības, kas ir saistītas ar aprīkojumu un transporta resursiem”), 32. pants (“Īstenošanas akti”).

⁽¹⁶⁾ Pamatojoties uz Komisijas priekšlikumu (COM(2019) 125, 7.3.2019.), kas attiecas tikai uz Lēmuma Nr. 1313/2013/ES budžeta noteikumiem saskaņā ar Komisijas priekšlikumu daudzgadu finanšu shēmai 2021.–2027. gadam (COM(2018) 321, 2.5.2018.).

⁽¹⁷⁾ Līgums par Eiropas Savienību, 5. panta 1. punkts (OV C 202, 7.6.2016., 1. lpp.).

⁽¹⁸⁾ *Better Regulation Guidelines*, SWD(2017) 350, 7.7.2017., 4. lpp., 1.2. nodaļa, https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/planning-and-proposing-law/better-regulation-why-and-how/better-regulation-guidelines-and-toolbox_lv.

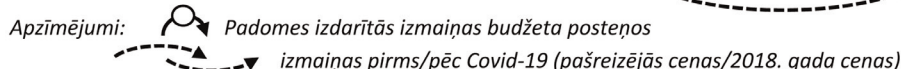
⁽¹⁹⁾ OV L 193, 30.7.2018., 1. lpp.

⁽²⁰⁾ Lai atbalstītu ES atlabšanu no Covid-19 pandēmijas, Komisija 2020. gada 28. maijā ierosināja Eiropas Atveseļošanas instrumentu (COM(2020) 441), ko Padome tagad pārdēvējusi par *Next Generation EU*.

2. izcēlums

DFS un NGEU – no Komisijas sākotnējā priekšlikuma 2018. gada maijā līdz Eiropadomes vienošanās panākšanai 2020. gada jūlijā

	Komisijas priekšlikumi				Padomes secin.
	DFS	ERI (NGEU)	UCPM	DFS un NGEU	
	2018	2020			
	Maijs	Maijs	Jūnijs	Jūlijs	
(miljardi EUR)	pašreizējās cenas	2018. gada cenas	2018. gada cenas	pašreizējās cenas	2018. gada cenas
2. kategorija					
“Kohēzija un vērtības”	442,4	392,0			
“Kohēzija, noturība un vērtības”					377,8
UCPM					1,1
5. kategorija					
“Noturība, drošība un aizsardzība”	27,5	24,3			
“Drošība un aizsardzība”					13,2
UCPM	1,4	1,2		1,3	
ERI -> NGEU			750,0		750,0
Civilā aizsardzība / rescEU			2,0	2,2	1,9
UCPM / civilā aizsardzība kopā	1,4	1,2		3,5	3,0

Apzīmējumi: Padomes izdarītās izmaiņas budžeta posteņos
 izmaiņas pirms/pēc Covid-19 (pašreizējās cenas/2018. gada cenas)

Avots: ERP, pamatojoties uz publiski pieejamajiem dokumentiem.

12. Mēs novērtējam, vai Priekšlikumā ir ietverta skaidra intervences loģika, kas parāda, kā ar ES finansējumu tiks risinātas apzinātās vajadzības, kā arī kas skaidro ES atbalsta pievienoto vērtību. Komisija norādīja, ka “priekšlikumā ir ņemtas vērā Covid-19 uzliesmojuma laikā gūtās provizoriskās atziņas, kas apkopotas ciešā sadarbībā ar attiecīgajām ieinteresētajām personām gan valstu, gan Savienības līmenī, tādējādi veicinot ierosinātās politikas ietekmes rūpīgu izvērtēšanu” ⁽²¹⁾. Mēs uzskatām, ka tas ir pārspīlēts apgalvojums, jo uz Priekšlikumu neattiecas ierastās procedūras saistībā ar ietekmes novērtējumu vai apspriešanos ar ieinteresētajām personām, jo bija steidzami jāreaģē uz Covid-19 uzliesmojumu.

13. Saskaņā ar Priekšlikumu UCPM tiks piešķirti papildu pienākumi ⁽²²⁾. Tomēr Priekšlikumā nav informācijas par paredzamajām izmaksām, kas saistītas ar šiem pienākumiem. Mēs uzskatām, ka šī informācija ir nepieciešama, lai pamatotu ierosināto ievērojamo budžeta palielinājumu.

14. Ņemot vērā iepriekš minēto, mēs nevaram noteikt, vai ierosinātais budžets ir piemērots paredzēto mērķu sasniegšanai.

⁽²¹⁾ Priekšlikuma paskaidrojuma raksts, 3. sadaļas 3. ievilkums “Ietekmes novērtējums”, 4. lpp.

⁽²²⁾ Piemēram, darbs pie tā, lai atbalstītu starpnozaru un pārrobežu pieejas, izveidotu stratēģiskas medicīnas aprīkojuma rezerves ES līmenī, attīstītu medicīniskās evakuācijas spējas un izveidotu neatliekamās medicīniskās palīdzības vienības.

Tiešā iepirkuma ieviešana var paātrināt ES reaģēšanu uz krīzēm

15. Saskaņā ar pašreizējo UCPM Komisija var atbalstīt dalībvalstis, izmantojot tiešās dotācijas vai *rescEU* spēju kopīgu iepirkumu dalībvalstu vārdā⁽²³⁾. Saskaņā ar kopīgā iepirkuma nolīgumu⁽²⁴⁾ Eiropas Komisija koordinē iepirkumu. Tā noskaidro dalībvalstu vajadzības, sagatavo tehniskās specifikācijas, organizē iepirkuma procedūru, izvērtē piedāvājumus un piešķir līguma slēgšanas tiesības. Pēc tam dalībvalstis var veikt individuālus pasūtījumus un iegādāties medicīnas aprīkojumu saskaņā ar šiem līgumiem.

16. Krīzes situācijās spēkā esošie tiesību akti⁽²⁵⁾ pieļauj izņēmumus no ierobežojumiem, kas parasti jāievēro publiskā iepirkuma procedūrās. Jo īpaši var izmantot sarunu procedūras bez iepriekšējas publicēšanas, "ciktāl tas tiešām nepieciešams – ja ārkārtējas steidzamības dēļ, ko izraisījuši notikumi, kurus līgumslēdzēja iestāde nevarēja paredzēt, nav iespējams ievērot termiņus"⁽²⁶⁾. Tāpat Finanšu regulas I pielikumā paredzētajos sīki izstrādātajos noteikumos par iepirkumu ir noteikts, ka līgumslēdzēja iestādes "var izmantot sarunu procedūru bez iepriekšēja paziņojuma par līgumu publicēšanas neatkarīgi no līguma lēstās vērtības (..), ciktāl tas noteikti nepieciešams – ja ārkārtējas steidzamības gadījumā, ko radījuši neparedzēti notikumi, nav iespējams ievērot termiņus, (..) un ja šāda ārkārtēja steidzamība nav radusies līgumslēdzēja iestādes dēļ"⁽²⁷⁾. Komisija 2020. gada 1. aprīlī izdeva norādījumus⁽²⁸⁾, kuros teikts, ka "tādu situāciju dēļ kā pašreizējā Covid-19 krīze, kas ir ārkārtējas un neparedzamas steidzamības gadījums, ES direktīvas nenosaka procedurālus ierobežojumus".

17. Komisija uzskata, ka tās spējas attiecībā uz tiešo iepirkumu būtu ļāvušas ātrāk reaģēt ES līmenī, jo bija nepieciešamas četras nedēļas, lai pārslogotās dalībvalstis uzsāktu savu pirmo iepirkumu⁽²⁹⁾. Līdz šim ir sāktas četras ar Covid-19 saistītas kopīgas iepirkuma procedūras, kuru kopējā maksimālā vērtība ir 3,5 miljardi EUR⁽³⁰⁾. Tomēr spēkā esošajiem tiesību aktiem, kas reglamentē kopīgas iepirkuma procedūras, ir daži objektīvi ierobežojumi. Viens no šādiem ierobežojumiem ir tāds, ka Komisija ir atbildīga par pamatlīguma parakstīšanu, bet tikai dalībvalstis var tieši iegādāties aprīkojumu saskaņā ar iepriekš noteiktu kvotu. Tas nozīmē, ka Komisija pati nevar veidot krājumus, un tas ierobežo tās ieguldījumu ES vispārējā sagatavotības līmenī.

18. Saskaņā ar Priekšlikumu Komisijai tiks piešķirtas pilnvaras veikt tiešu iepirkumu ārkārtas situācijās, kas ir līdzīgas Covid-19 krīzei. Mēs uzskatām, ka šāda rīcība ļautu Komisijai turpmāk ātrāk reaģēt līdzīgās situācijās un varētu mazināt dalībvalstu darbības slogu. Tomēr, lai UCPM varētu pildīt savu papildinošo lomu attiecībā uz tiešo iepirkumu (sk. 9. punktu), ir svarīgi, lai tas, ko iepērk ES, pilnībā papildinātu to, ko iepērk krīzes skartās dalībvalstis. Jau ir ieviesti daži svarīgi instrumenti šīs papildināmības nodrošināšanai, proti: UCPM lēmuma 5. un 6. pants kā preventīvus pasākumus paredz regulārus riska novērtējumus; prasība dalībvalstīm ar Ārkārtas reaģēšanas koordinācijas centra starpniecību sniegt

⁽²³⁾ Lēmums Nr. 1313/2013/ES par UCPM (ar grozījumiem), 12. panta 3. punkts.

⁽²⁴⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 22. oktobra Lēmuma Nr. 1082/2013/ES par nopietniem pārrobežu veselības apdraudējumiem un ar ko atceļ Lēmumu Nr. 2119/98/EK (OV L 293, 5.11.2013., 1. lpp.) 5. pantā "Medicīnisko pretlīdzekļu kopīgs iepirkums" ir paredzēti nosacījumi dalībai kopīgās iepirkuma procedūrās, pirms kurām tiek noslēgts kopīgā iepirkuma nolīgums.

⁽²⁵⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 26. februāra Direktīva 2014/24/ES par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK (OV L 94, 28.3.2014., 65. lpp.) ("Publiskā iepirkuma direktīva") un Eiropas Parlamenta un Padomes 2018. gada 18. jūlija Regula (ES, Euratom) 2018/1046 par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam, ar kuru groza Regulas (ES) Nr. 1296/2013, (ES) Nr. 1301/2013, (ES) Nr. 1303/2013, (ES) Nr. 1304/2013, (ES) Nr. 1309/2013, (ES) Nr. 1316/2013, (ES) Nr. 223/2014, (ES) Nr. 283/2014 un Lēmumu Nr. 541/2014/ES un atceļ Regulu (ES, Euratom) Nr. 966/2012 (OV L 193, 30.7.2018., 1. lpp.) ("Finanšu regula").

⁽²⁶⁾ Direktīva 2014/24/ES, 32. panta 2. punkta c) apakšpunkts.

⁽²⁷⁾ Finanšu regula, I pielikuma 11.1. punkta c) apakšpunkts.

⁽²⁸⁾ Eiropas Komisijas norādījumi par to, kā ar Covid-19 krīzi saistītajā ārkārtas situācijā izmantot publiskā iepirkuma regulējumu (OV C 108 I, 1.4.2020., 1. lpp.).

⁽²⁹⁾ "Lai gan Komisija nekavējoties reaģēja uz uzliesmojumu, izveidojot Savienības medicīniskā aprīkojuma krājumus, pirmais iepirkums tika sākts tikai aptuveni četras nedēļas pēc pirmajiem apstiprinātajiem Covid-19 gadījumiem Eiropā, jo dalībvalstis bija aizņemtas ar ārkārtējās situācijas risināšanu un nespēja nodrošināt *rescEU* spēju ātru iepirkšanu un uzglabāšanu dalībvalstu objektos." Priekšlikuma paskaidrojuma raksts, 3. sadaļas 4. ievilkums "Normatīvā atbilstība un vienkāršošana", 5. lpp.

⁽³⁰⁾ Eiropas Komisija, ES atbalsts medicīnas un veselības jomā: https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/health/coronavirus-response/eu-medical-and-health-support_lv.

informāciju par tām pieejamajām darbības spējām; kā arī UCPM lēmuma 34. panta 2. punktā paredzētie spēju novērtējumi ⁽³¹⁾.

Netieša pārvaldība var ne tikai nodrošināt elastīgumu attiecībā uz UCPM darbību pareizu finanšu pārvaldību, bet arī radīt riskus

19. Komisija ierosina iekļaut netiešu pārvaldību ⁽³²⁾ kā budžeta izpildes metodi līdztekus līdz šim izmantotajai tiešajai pārvaldībai. Praksē tas nozīmē, ka Komisija deleģēs UCPM darbību īstenošanu Finanšu regulas 62. panta 1. punkta c) apakšpunktā minētajām struktūrām. Komisija jau īsteno netiešo pārvaldību ārkārtas situācijās un humānās palīdzības situācijās gan ES, gan ārpus tās. Mēs uzskatām, ka tas palielinās elastīgumu krīzes situācijās.

20. Saskaņā ar netiešo pārvaldību īstenošanas partneri, īstenojot darbības, ievēro savas administratīvās procedūras. Tādējādi saskaņā ar šo pārvaldības veidu īstenoto darbību efektivitāte būs atkarīga no īstenošanas partneru spējām un zināšanām.

21. Šajā nolūkā, lai nodrošinātu saskaņā ar netiešo pārvaldību īstenoto UCPM darbību pareizību un pareizu finanšu pārvaldību, būtiska nozīme būs rūpīgam iepriekšējam potenciālo īstenošanas partneru novērtējumam. Finanšu regulas 154. panta 3. un 4. punktā noteikts, ka Komisijai pirms līguma noslēgšanas ar potenciālajiem īstenošanas partneriem ir jānovērtē attiecīgo partneru noteikumi un procedūras ⁽³³⁾.

22. Lai gan Finanšu regulā ir paredzētas minētās prasības, nesen veiktajā revīzijas darbā saistībā ar netieši pārvaldītām ārkārtas darbībām ERP ir atklājusi likumības un pareizības kļūdas, piemēram, neattiecināmas izmaksas ⁽³⁴⁾.

Savienības finanšu interešu aizsardzība un ERP veiktas pārbaudes uz vietas

23. Kopumā mēs uzskatām, ka mūsu revīzijas tiesības ir pietiekami aizsargātas ar ierosinātā lēmuma jauno 19. apsvērumu un 25. un 27. pantā iekļauto atsauci uz Finanšu regulas piemērošanu. Tomēr mums ir bažas, ka 27. pants, iespējams, pietiekami nepaskaidro ERP revīzijas tiesību apmēru lēmuma lietotājiem trešās valstīs. Bažas izraisa tas, ka 27. pantā ir pieminētas OLAF tiesības veikt pārbaudes uz vietas, taču nav pieminētas ERP tiesības veikt šādas pārbaudes.

24. Tā ir problēma, ka nav šādas atsaucē uz ERP revīzijas tiesībām. Līgumos un Finanšu regulā ir noteikts, ka ERP ir tiesības veikt revīziju uz vietas visās struktūrās, kurās Savienības uzdevumā tiek administrēti ieņēmumi un izdevumi, un Savienības līdzekļu saņēmēju telpās. Šis ir jau pierasts jēdziens tiem tiesību aktu lietotājiem, kuri pārzina ES iestāžu darbības pamatus, bet tiesību aktu lietotājiem trešās valstīs un trešām personām, kas tik labi nepārzina ES likumdošanu, šāda atsauce apsvērumos varētu nebūt pietiekami skaidra. Lai novērstu šo nepilnību, mēs ierosinām frāzi "cita starpā pārbaudes uz vietas" pārvietot uz 27. panta pirmo teikumu. Otrajā teikumā to varētu dzēst, lai nebūtu atkārtotāšanās.

⁽³¹⁾ "Komisija reizi divos gados Eiropas Parlamentam un Padomei iesniedz ziņojumu (.). Ziņojumā iekļauj informāciju par panākumiem, kas gūti, lai sasniegtu spēju mērķus un novērstu atlikušo nepietiekamību, (..) ņemot vērā *rescEU* spēju izveidi (.). Ziņojumā arī sniedz pārskatu par budžeta un izmaksu attīstības tendencēm attiecībā uz reaģēšanas spējām un izvērtējumu par šo spēju turpmākas attīstības vajadzībām."

⁽³²⁾ Jaunais 25. pants: "Komisija īsteno Savienības finansiālo atbalstu saskaņā ar Finanšu regulu atbilstoši tiesas pārvaldības vai netiešas pārvaldības principam kopā ar struktūrām, kas minētas Finanšu regulas 62. panta 1. punkta c) apakšpunktā."

⁽³³⁾ "Komisija nodrošina Savienības finanšu interešu aizsardzības līmeni, kas ir līdzvērtīgs tam, ko nodrošina, kad Komisija izpilda budžetu (..) (tiešā pārvaldība). "Komisija to dara, veicot novērtējumu par to personu vai subjektu sistēmām, noteikumiem un procedūrām, kuri īsteno Savienības līdzekļus, ja tā ir iecerējusi palauties uz šādām sistēmām, noteikumiem un procedūrām pasākuma īstenošanai, vai veicot atbilstīgus uzraudzības pasākumus."

⁽³⁴⁾ 2019. gada pārskats (tiek gatavots publicēšanai) (7. nodaļa attiecībā uz DFF 3. kategoriju, 7.3. izcēlums "Deklarētas pārāk lielas algu izmaksas") un 2019. gada pārskats par EAF (tiek gatavots publicēšanai) (5. izcēlums "Skaitļos izsakāmu kļūdu piemēri").

Piezīmes par UCPM snieguma potenciālu

Nav garantēts obligāts izdevumu līmenis katrā no trim pīlāriem (novēršana, sagatavotība un reaģēšana)

25. ES krīzes pārvarēšanas stratēģijai ir trīs pīlāri: novēršana, sagatavotība un reaģēšana. UCPM lēmuma I pielikumā ir noteiktas finansējuma obligātās procentuālās daļas (ir pieļauta 8 procentpunktu elastība uz augšu vai uz leju) katram no šiem pamata pīlāriem:

- novēršana: 20 % +/- 8 procentpunkti, t. i., 12–28 %,
- sagatavotība: 50 % +/- 8 procentpunkti, t. i., 42–58 %,
- reaģēšana: 30 % +/- 8 procentpunkti, t. i., 22–38 %.

26. Šīs procentuālās daļas garantē, ka katram pīlāram noteikti piešķirs obligātu summu. Mēs uzskatām, ka tas ir pozitīvi. Taču Priekšlikumā Komisija izsaka viedokli, ka I pielikums ir traucējis elastīgi reaģēt uz Covid-19 uzliesmojumu. Tāpēc Komisija ierosina pielikumu svītrot. Tā rezultātā vairs nebūs paredzēts obligāts finansiāls piešķirums katram stratēģiskajam pīlāram.

27. Komisija pamato ierosināto dzēšanu šādi: “(..) I pielikumā minētie procenti acīmredzot nenodrošina pietiekamu elastību, lai Savienība varētu sasniegt noteiktos mērķus. Ārkārtējā situācijā I pielikumā minētais procentuālais sadalījums rada nesamērīgu administratīvo slogu un var ierobežot elastību, kas nepieciešama, lai pielāgotos katastrofas radītajām vajadzībām konkrētajā gadā”⁽³⁵⁾.

28. Priekšlikuma paskaidrojuma rakstā norādīts, ka “katastrofu seku novēršana un samazināšana līdz minimumam ar labāku sagatavotību ilgtermiņā ir izmaksu ziņā efektīvāka nekā reaģēšana (..)”. Sagatavotība ir krīzes pārvarēšanas svarīgākais elements, un tas ir bijis pamata jēdziens kopš UCPM izveides. Mūsaprāt, I pielikuma svītrosana nozīmē, ka vairs nebūs garantēts obligāts finansējuma piešķirums katram stratēģiskajam pīlāram. Uzskatām, ka tiesību aktā būtu jāatgādina, ka Komisijai ir jāiegulda līdzekļi visos trijos katastrofu pārvarēšanas cikla stratēģiskajos pīlāros (novēršana, sagatavotība un reaģēšana).

Dažas no UCPM jaunajām darbībām nebūs pietiekami uzraudzītas

29. Priekšlikumā ir ietverts tikai viens papildu galvenais rādītājs: “to *rescEU* spēju skaits, kas izveidotas, lai sniegtu palīdzību milzīgas pārslodzes situācijās”⁽³⁶⁾.

30. Dažām no ierosinātajām UCPM darbībām un mērķiem nav paredzēti nekādi rādītāji vai konkrēta uzraudzība. Piemēram,

- izdevumi par tiešu un kopīgu iepirkumu,
- netieši pārvaldītu darbību vienkāršošana/reaģēšana/efektivitāte,
- starpnozaru un sabiedrības sagatavotības stiprināšana,
- jaunā loma saistībā ar Ārkārtas reaģēšanas koordinēšanas centra (ERCC) darbību koordināciju un uzraudzību,
- vairāk ieguldījumu Savienības līmeņa sagatavotībā.

31. Mēs uzskatām, ka Priekšlikumā jāiekļauj papildu rādītāji, ar kuriem uzraudzīt tieši iepriekš uzskaitītos elementus.

⁽³⁵⁾ Priekšlikuma (COM(2020) 220 final) paskaidrojuma raksts, 5. iedaļas otrais ievilkums “Detalizēts konkrētu priekšlikuma noteikumu skaidrojums”, 6. lpp.

⁽³⁶⁾ Ierosinātais 3. panta 2. punkta b) apakšpunkts.

32. Turklāt, ņemot vērā, ka Priekšlikumā nav noteikts obligāts izdevumu līmenis katram no ES ārkārtas reaģēšanas darbību stratēģijā paredzētajiem galvenajiem stratēģiskajiem pilāriem, mēs uzskatām, ka būtu noderīgi paredzēt mehānismu ziņošanai par UCPM faktiskajiem izdevumiem katram no šiem pilāriem.

Šo atzinumu Revīzijas palāta pieņēma 2020. gada 28. septembrī Luksemburgā.

Revīzijas palātas vārdā –
priekšsēdētājs
Klaus-Heiner LEHNE
